

verder. Als ik omkijk, steekt de vrouw de armen naar me uit en ontbloot haar borsten. Op een spoordijk, overwoekerd met gras, knutselen twee jongens aan een kruising tussen een stoommachine en een locomotief die op een afgebroken spoor staat. Ik Europeeër, zie meteen dat hun moeite verloren is: dit voertuig zal nooit in beweging komen, maar ik zeg het de kinderen niet, arbeid is hoop, en ga verder in het landschap, dat niets anders te doen heeft dan te wachten op het verdwijnen van de mens. Ik ken nu mijn bestemming. Ik werp mijn kleren af, het uiterlijke speelt geen rol meer. Eens zal DE ANDER me tegemoet komen, de antipode, de dubbelganger met mijn gezicht van sneeuw. Eén van ons zal overleven.

Debuisson. Galloudec. Sasportas.

Debuisson geeft een papier aan Galloudec. Galloudec en Sasportas lezen.

De regering die ons de opdracht heeft gegeven hier op Jamaïca een slavenopstand te organiseren, is niet langer in functie. Generaal Bonaparte heeft het Directoire ontbonden met de bajonetten van zijn grenadiers. Frankrijk heet Napoleon. De wereld wordt wat hij was, een thuis voor meesters en slaven. Galloudec verfrommelt het papier. Waarom kijken jullie zo. Onze firma staat niet meer in het handelsregister. Ze is bankroet. De waar die we moeten verkopen, betaalbaar in de munt bloed zweet tranen, wordt op deze wereld niet meer verhandeld.

Scheurt het papier in stukken. Ik ontsla ons uit onze opdracht. Jou, Galloudec, de boer uit Bretagne. Jou, Sasportas, zoon van de slavernij. Mij, Debuisson.

Sasportas zacht

Zoon van slavenhouders.

Debuisson Ieder terug naar zijn eigen vrijheid of slavernij. Ons theaterstuk is afgelopen. Sasportas. Let op als je je afschminkt, Galloudec. Misschien gaat je huid mee. Jouw masker, Sasportas, is je gezicht. Mijn gezicht is mijn masker.

Bedekt zijn gezicht met zijn handen.

Galloudec Dat gaat mij te vlug, Debuisson. Ik ben een boer, ik kan zo snel niet denken. Meer dan een jaar lang heb ik mijn hals geriskeerd, m'n bek kapot gepreekt op geheime bijeenkomsten, wapens gesmokkeld door hun cordons van bloedhonden, haaien en spionnen, ik heb als je hond aan tafel bij die Engelse moordenaars de idioot gespeeld, verbrand door de zon en kapot van de koorts op dit verdomde continent zonder sneeuw, allemaal voor die luie massa zwart vlees, waar geen beweging in komt als er geen laars achter zit, en wat kan mij de slavernij op Jamaïca, als je het goed bekijkt, eigenlijk schelen, ik ben een Fransman, wacht Sasportas, maar ik wil direct zwart worden als ik begrijp waarom dat allemaal ineens niet meer waar zou zijn, een streep erdoor en niks geen opdracht meer, omdat in Parijs een generaal een slag van de molen heeft gekregen. Het is nog niet eens een Fransman. Maar als men jou bezig hoort, Debuisson, zou men denken dat je alleen maar hebt gewacht op die generaal

Bonaparte.

Debuisson Misschien heb ik inderdaad gewacht op die generaal Bonaparte. Zoals half Frankrijk op hem heeft gewacht. Revolutie maakt moe, Galloudec. Terwijl de volkeren slapen, staan de generaals op en breken het juk van de vrijheid dat zo zwaar te dragen is. Voel je hoe je schouders er krom van trekken, Galloudec.

Sasportas Ik geloof dat ik je ook niet begrijp, Debuisson. Niet meer. De wereld een thuis voor meesters en slaven. Slaven hebben geen thuis, burger Debuisson. En zolang er meesters en slaven bestaan, zijn we niet ontslagen uit onze opdracht. Wat heeft de putsch van een generaal in Parijs te maken met de bevrijding van de slaven op Jamaïca, die onze opdracht is. Tienduizend mannen wachten op ons bevel, op jouw bevel, als je wil. Maar het moet niet per se jouw stem zijn, die het bevel geeft. Zij slapen niet, zij zitten niet op een generaal te wachten. Ze zijn bereid om te doden en te sterven voor jouw juk van de vrijheid. Hun leven lang, die dagelijkse dood hebben ze ervan gedroomd, als van een onbekende geliefde. Ze vragen zich niet af wat voor borsten ze heeft en of ze nog maagd is. Wat kan die mannen Parijs schelen, een verre steenwoestijn die korte tijd lang de metropool van hun hoop was. Wat kan hen Frankrijk schelen, een land waar de zon niet kan doden, waar het bloed een korte tijd de kleur van het morgenrood had, op een bleek continent achter het graf van Atlantis. Van jullie generaal, ik ben zijn naam al vergeten, zal geen sprake meer zijn als de naam van de bevrijder van Haïti in alle schoolboeken staat.

Debuisson lacht.

Sasportas Je lacht.

Debuisson Ik lach Sasportas, vraag me niet waarom.

Sasportas Het kan zijn dat ik je alweer niet begrepen heb. Ik weet niet of ik je nu moet doden of me bij je moet verontschuldigen.

Debuisson Doe wat je wil, Sasportas.

Sasportas Lacht.

O Debuisson. Een ogenblik lang heb ik geloofd dat je meende wat je zei. Ik had het moeten weten. Ik had moeten weten dat het een test was. Ik heb de proef niet doorstaan, hé. Het is niet angst die mijn zenuwen doet trillen maar de vreugde om de dans. Ieder van ons moet zo koud zijn als een mes, als het sein wordt gegeven en de slag begint. Ik hoor de trommels vòòr erop geslagen wordt. Ik hoor door mijn poriën, mijn huid is zwart. Maar ik heb je niet vertrouwd en dat is niet goed. Vergeef het me, Debuisson. Je hebt je handen in bloed gedrenkt voor onze zaak. Ik heb gezien dat het moeilijk voor je was. Daarom hou ik van je, Debuisson, want hij die gedood moest worden, opdat hij onze zaak niet zou verraden, was mijn gelijke, en hij moest dood zijn vòòr hij opnieuw werd gefolterd, en jij moest hem genezen van de gevolgen van de eerste foltering, als dokter en als helper van de mensheid, maar hij zei: dood me, dat ik jullie niet verraad, en je hebt hem gedood voor onze zaak, als dokter en als revolutionair.

Sasportas omhelst Debuisson.

Debuisson Je hoeft je niet te verontschuldigen, Sasportas, het was geen test. Onze namen zullen niet in de schoolboeken staan en je bevrijder van Haïti, waar nu de bevrijde zwarten op de bevrijde mulatten aan het kloppen zijn of omgekeerd, je bevrijder zal nog lang moeten wachten op een plaatsje in het boek van de geschiedenis. Intussen zal Napoleon van Frankrijk een kazerne maken en van Europa wellicht een slagveld, de handel floreert in elk geval, en vrede met Engeland zal er ook wel komen, wat de mensheid samenhoudt is zaken doen. De revolutie heeft geen thuisland meer, dat is niks nieuws onder de zon, die misschien nooit zal schijnen op een nieuwe aarde, de slavernij heeft vele gezichten, het laatste hebben we nog niet gezien, jij niet, Sasportas, en wij ook niet, Galloudec, en misschien was wat wij voor het morgenrood van de vrijheid hielden alleen maar het masker van een nieuwe nog verschrikkelijker slavernij, waarbij vergeleken de heerschappij van de zweep op de Caraïben en elders een lekker voorsmaakje geeft van de gelukzaligheden van het paradijs, en misschien heeft je onbekende lief, de vrijheid, als haar maskers zijn opgebruikt, niet eens een ander gezicht dan het verraad: wat je vandaag niet verraadt, wordt morgen je dood. In de ogen van de geneeskunde is de revolutie een miskraam, Sasportas: van de Bastille naar de Conciërgerie, de bevrijder wordt cipier. DOODT DE BEVRIJDE heet de laatste waarheid van de revolutie. En wat mijn moord ter wille van onze zaak betreft: de dokter als moordenaar is geen nieuwigheid in het theater van de maatschappij, voor de helpers van de mensheid heeft de dood niet zoveel te betekenen: een andere chemische toestand, totdat de woestijn zegeviert, is elke ruïne een bouwgrond tegen de tand des tijds. Misschien heb ik alleen maar mijn handen gewassen, Sasportas, toen ik ze voor onze zaak in bloed heb gedrenkt. Poëzie, mijn zwarte vriend, is altijd al de taal der vergeefsheid geweest. Nu hebben we andere lijken op onze nek en ze zullen onze dood betekenen, als we ze niet afwerpen voor de put. Jouw dood heet vrijheid, Sasportas, jouw dood heet broederlijkheid, Galloudec, mijn dood heet gelijkheid. Het was goed rijden op ze, toen ze nog onze paarden waren, de wind van morgen om onze slapen. Nu waait de wind van gisteren. De paarden zijn wij. Voelen jullie de sporen in het vlees. Onze ruiters hebben bagage bij: de lijken van de terreur, piramides van de dood. Voelen jullie het gewicht. Hoe meer twijfels er door onze hersenkronkels gaan, hoe zwaarder ze wegen. Een revolutie heeft geen tijd om haar doden te tellen. En wij hebben onze tijd nu nodig om de zwarte revolutie op te doeken, die we zo grondig hebben voorbereid in opdracht van een toekomst die al weer verleden is zoals andere tevoren. Waarom komt 'toekomst' in onze taal alleen in het enkelvoud voor, Galloudec. Bij de doden is het misschien anders, als het stof kan spreken. Denk daar eerst eens over na, Sasportas, vòòr je